

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 355/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Slavomírom Hrubíšákom, advokátska kancelária, Pugačevova 1, Humenné, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16 Co 50/2016 z 26. januára 2017, ako aj postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 196/2017 z 27. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 50/2016 z 26. januára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“)

a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 196/2017 z 27. marca 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 521/2012-229 z 28. januára 2016, ktorým okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa o ochranu osobnosti, pričom okresný súd vychádzal zo zistenia, že žalobou z 9. marca 2009 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanému Petit Press, a. s., povinnosť uverejniť v denníku Prešovský Korzár do troch dní od právoplatnosti rozsudku sťažovateľom požadované vyhlásenie z dôvodu, že žalovaný v denníku Prešovský Korzár uverejnil článok z 31. mája 2000 s názvom „*Policajta obvinili z podvodu*“ a článok z 27. februára 2001 s názvom „*Trestné stíhanie policajta bez maturity zastavili*“, ktorým podľa sťažovateľa zasiahol do jeho osobnostných práv. V danom prípade okresný súd konštatoval: *„informácie, ktoré boli publikované v predmetných článkoch boli v zhode s informáciami, ktoré boli poskytnuté oficiálnymi zdrojmi, t.j. Prezidiom Policajného zboru Slovenskej republiky a následne príslušnými hovorkyňami. Žalovaný len sprostredkoval predmetné skutočnosti širokej verejnosti, pričom ani v jednom z článkov neuvádzal identifikačné údaje žalobcu, ktoré by jednoznačne a relevantne mohli zidentifikovať širokej verejnosti. Tieto informácie žiadnym spôsobom nehodnotil a tieto informácie už vôbec nemali dostatočnú razanciu a vplyv na prepustenie žalobcu zo služobného pomeru. Je pravdou, že prvý článok bol uverejnený v denníku vydávaného žalovaným dňa 30.05.2000 a k prepusteniu žalobcu zo služobného úradu došlo personálnym rozkazom zo dňa 04.01.2001, žalobca však v konaní nepreukázal príčinnú súvislosť medzi zverejnením predmetného článku a jeho prepustením zo služobného pomeru. Samotné znenie článku súd prvej inštancie vyhodnotil ako nespôsobilé privodiť žalobcovi takú ujmu, ktoré by znižovala jeho dôstojnosť, česť a vážnosť z hľadiska jeho vzťahu k spoluobčanom a ohrozili jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti, a neobsahovali také informácie, ktoré by spôsobili neprimeraný zásah do osobnostných práv žalobcu a to s poukazom na už vyššie uvedené, že tak ako bol žalobca v predmetných článkoch identifikovaný, nemohol byť známy širokej verejnosti, ale iba úzkemu okruhu ľudí znalých konkrétneho prípadu. Z vyššie uvedených dôvodov súd prvej inštancie teda dospel k záveru, že zverejnením predmetných článkov nedošlo*

k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, preto tomuto nevznikol nárok na primerané zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia a teda ani vo forme nemajetkovej ujmy a preto návrh zamietol. “

2.1 Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol:

«Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v denníku Prešovský korzár uverejnil článok zo dňa 31.05.2000 s názvom „Policajta obvinili z podvodu“ a článok zo dňa 27.02.2001 s názvom „Trestné stíhanie policajta bez maturity zastavili“, ktorým podľa žalobcu zasiahol do žalobcových osobnostných práv v zmysle ustanovenia § 11 a nasl. OZ. ...

Citované ustanovenie vyjadruje základné ústavné hodnoty právneho poriadku Slovenskej republiky ako demokratického právneho štátu. Pre demokraciu, chápanú ako vládu ľudu, ľuďom a pre ľud, je životnou nutnosťou šírenie informácií, myšlienok a názorov, či už pochvalných alebo kritických, preto aby bola verejnosť zásobená všetkými dostupnými faktami nevyhnutnými pre vyvolanie kvalitnej debaty vo veciach celospoločenského záujmu a následného utvárania názorov jednotlivcov alebo pre dosiahnutie konsenzu o konaní a obstarávaní vecí celospoločenského záujmu. (Pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. mája 2010 sp. zn. 4Cdo 149/2009).

Obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t.j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality. (Pozri nález Ústavného súdu SR zo dňa 11. novembra 2015 sp. zn. II. ÚS 184/2015)

Kolízia daného práva sa realizuje práve pri aplikácii ustanovenia § 11 a nasl. OZ v súvislosti s uplatňovaním občianskoprávnej ochrany osobnosti. Pri strete práva na ochranu osobnosti s právom na slobodu prejavu je potrebné dbať na to, aby s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu, jednému z týchto práv nebola neodôvodnene daná prednosť pred právom druhým. Je nevyhnutné skúmať intenzitu tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu

a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. Je nutné, aby tu existovala príčinná súvislosť medzi príslušným zásahom a porušením chráneného práva. Musí ísť pritom o zásah neoprávnený. K takému zásahu dochádza iba vtedy, ak tento zásah presiahol takú mieru, ktorú už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať.

V prejednávanej veci odvolací súd v zmysle zásady proporcionality skúmal kto mal byť predmetnými článkami dotknutý, kto je ich autorom, čoho sa týkajú a ich obsah a kde boli uverejnené.

Čo sa týka skúmania otázky, kto mal byť dotknutý žalobca tvrdí, že predmetné články ponížili a spôsobili ujmu nie len žalobcovi, ale aj jeho deťom, manželke a blízkej rodine. Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je kategorizácia adresátov. Žalobcova profesia policajta teda hraje v uvedenom prípade veľmi dôležitú úlohu. (Pozri nález Ústavného súdu SR zo dňa 15. decembra 2009 sp. zn. II. ÚS 152/08-52)

Práva na ochranu osobnosti sa môže domáhať každý, teda aj verejný činiteľ. Ide však o osobu verejného záujmu a preto kritériá posúdenia skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov sú v tomto prípade priaznivejšie v prospech pôvodcov predmetných výrokov.

Podobne ako adresáti, tak aj samotní autori sú klasifikovaný z hľadiska ich dôležitosti pre výmenu názorov v spoločnosti. Novinári majú povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie obdržať. (Pozri nález Ústavného súdu SR zo dňa 15. decembra 2009 sp. zn. II. ÚS 152/08-52).

Novinári (vydavateľ) nemôžu znášať zodpovednosť za to, že šíria informácie poskytnuté orgánmi štátu (a teda aj vysokými funkcionármi Policajného zboru, pozn.), pretože to je ich úloha a poslanie. Naopak, je na orgánoch štátu, aby zvážili, ktoré informácie a v akom rozsahu možno prostredníctvom novinárov (masmédií) verejnosti sprístupniť v súlade s platnými právnymi predpismi. (Pozri nález Ústavného súdu SR zo dňa 6. júna 2013 sp. zn. IV. ÚS 284/2012-35).

V danom prípade bolo nutné prihliadnuť na skutočnosť, že žalovaný je verejnoprávne médium, pričom aj v rámci judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je chránené právo novinárov na šírenie informácií o veciach verejného záujmu za

predpokladu, že jednajú v dobrej viere a na presnom skutkovom základe a poskytujú spoľahlivé a presné informácie v súlade s novinárskou etikou. Je nesporné, že žalobca bol príslušníkom policajného zboru a ako verejný činiteľ si musí byť vedomý toho, že je vystavený pozornosti verejnosti, ako aj musí akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v takom rozsahu, v akom svoje ústavné a zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, t. j. v styku s verejnosťou. Vznesenie obvinenia zo spáchania trestnej činnosti verejného činiteľa je nepochybne vecou verejného záujmu a u osôb verejného záujmu dochádza preto k zníženiu ochrany ich súkromnej sféry, v dôsledku čoho sa primerane znižuje aj úroveň ochrany ich osobnostných práv.

Čo sa týka obsahu samotného článku, odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že informácie, ktoré boli publikované v predmetných článkoch boli v zhode s informáciami, ktoré boli poskytnuté oficiálnymi zdrojmi, t.j. Prezídiom PZ SR a následne príslušnými hovorkyňami. Žalovaný sprostredkoval predmetné skutočnosti verejnosti. Žalovaný dané informácie nijako nehodnotí. Žalovaný teda informoval o skutočnostiach týkajúcich sa verejného záujmu, ktoré sú nutné v demokratickej spoločnosti, pre zachovanie základných demokratických hodnôt, pričom vychádzal z oficiálnych zdrojov. Formou aj obsahom boli dané články primerané a nevybočovali z medzí nutných na dosiahnutie sledovaného cieľa. Nemenej dôležitou skutočnosťou je fakt, že ani v jednom článku neuviedol meno žalobcu. V článku s názvom „Policajta obvinili z podvodu“ zo dňa 31.05.2000 je uvedený len vtedajší vek žalobcu a miesto výkonu jeho služby a v článku s názvom „Trestné stíhanie policajta bez maturity zastavili“ zo dňa 27.02.2001 sú uvedené iniciálky a vek žalobcu.

Ďalším kritériom pre posudzovanie zásahu do osobnostných práv je miesto uverejnenia predmetných článkov. Čím hromadnejšie by sa dané články distribuovali, tým by bola vyššia ochrana osobnostných práv. V danom prípade je však nutné vec vnímať v spojení s profesiou autora článku. Autor je novinár, teda jeho postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta. Predmetné články boli uverejnené v regionálnej tlači, teda nie v médiu s celoslovenskou pôsobnosťou, ani v televízii či elektronickom médiu, v prípade ktorých by situácia bola posudzovaná prísnejšie. (Pozri nález Ústavného súdu SR zo dňa 15. decembra 2009 sp zn. II. ÚS 152/08-52).

Prvoinštančný súd preskúmal obsah predmetných článkov a vyhodnotil správne, že nemali dostatočnú razanciu a vplyv na prepustenie žalobcu. O tejto skutočnosti tiež svedčí výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], z ktorej vyplýva, že predmetné články nemali vplyv na prepustenie žalobcu (č.l. 91).

Odvolačí súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil jednotlivé dôkazy, ako aj správne právne vec posúdil (§ 11 a nasl. OZ). Z týchto dôvodov odvolačí súd považuje odvolanie žalobcu za nedôvodné a vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolačí súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdzuje ako vecne správny (§ 387 C.s.p.).»

2.2 Dovolanie sťažovateľa, v ktorom tento namietal výslovne a výlučne vadu uvedenú v § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pričom z obsahu dovolacieho spisu nebolo možné vyvodiť iné dovolacie dôvody uvedené v § 420 a § 421 CSP, než len už sťažovateľom výslovne uvedený dôvod, najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol so záverom:

«Dovolací súd konštatuje, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. O porušenie tohto práva žalobcu ale v preskúmvanej veci však nejde...

V danom prípade z obsahu rozsudkov oboch súdnych inštancií nepochybne vyplýva a je jasné, že tieto sa úplne vyčerpávajúcym spôsobom zhostili povinnosti zistiť skutkový stav veci, vec správne právne posúdiť a svoje rozhodnutia aj zrozumiteľne a vyčerpávajúcym spôsobom vysvetliť a zdôvodniť. Urobili tak v súlade s judikatúrou najvyšších súdnych autorít, t. j. najvyššieho súdu, ústavného súdu ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Odvolačí súd podrobne skúmal a vysvetlil všetko, čo je v prípadoch ochrany osobnosti skúmať potrebné, a to, či došlo k zásahu do práv žalobcu, či tento zásah bol v súlade so zákonom a či tento zásah v súlade so zákonom bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Skúmal a vyhodnotil, kto mal byť predmetnými článkami dotknutý (verejný činiteľ, policajt), kto bol autorom článku (novinári, ktorí majú povinnosť poskytovať a šíriť informácie, týkajúce sa záležitostí verejného záujmu), čoho sa články týkajú (súvislosť

s výkonom verejnej funkcie policajta), ich obsah (články len priniesli informáciu, poskytnutú novinárom štátnymi orgánmi, teda informovali bez ďalšieho svojho komentára, či obsahovej úpravy) ako aj kde boli články uverejnené (regionálne, nie celoštátne printové médium). Všetky zistenia a vyhodnotenia spolu s odvolaním sa na relevantnú judikatúru najvyšších súdnych autorít (najvyššieho súdu, ústavného súdu) riadne vysvetlil a odôvodnil (body 9. až 23. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

Dovolací súd preto aj v tejto súvislosti pripomína, že žalovaný len informoval o tom, že bolo vznesené obvinenie proti žalobcovi a z čoho bol žalobca ako policajt podozrivý, teda žalovaný priniesol len informáciu, ktorá mu bola poskytnutá štátnymi orgánmi polície, nič neupravoval a ani nekomentoval. Za takúto informáciu a publikovaný článok nemôže niesť zodpovednosť. Skutočnosť, že v materiálnom čase (v čase uverejnenia predmetných článkov) bolo proti žalobcovi, v článkoch označeného len iniciálkami „D.G.“ a nie celým menom, vznesené obvinenie pre trestné činy falšovania a pozmeňovania úradnej listiny a pečate a pre podvod atď. sú informácie pravdivé a ide o fakty, ktorých pravdivosť sporná nebola a nie je.

Dovolací súd teda nezistil pochybenie odvolacieho súdu, pokiaľ ide o právne posúdenie predmetnej veci, týkajúcej sa ochrany osobnosti a odôvodnenia, zrozumiteľnosti a jasnosti odôvodnenia rozhodnutia tak, že by malo za následok existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

Pokiaľ žalobca ako dôvod svojho dovolania udáva, že súdy sa nevysporiadali s rozsudkom Okresného súdu v Humennom zo dňa 9. novembra 2010, č. k. 18 C 103/2008-248, dovolací súd uvádza, že tento je súčasťou spisu (č.l. 179 až 184 spisu), a tiež je pravdou, že sa odvolací súd s jeho obsahom špeciálne v odôvodnení rozsudku nevysporiadal. V tejto súvislosti však dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že predmetom konania v uvedenej veci bol konajúcim súdom posudzovaný úplne iný článok, a to článok zo dňa 7. decembra 2000, ktorého obsah a formulácia neboli totožné s článkami, ktoré boli predmetom tohto konania, a to články zo dňa 31. mája 2000 a 27. februára 2001. Podľa názoru dovolacieho súdu ide o celkom iné články, ktorých intenzita a rozsah zásahu do práv na ochranu osobnosti žalobcu sú rozdielne tak, ako to zvyčajne u novinárskych článkov býva a sú vždy jedinečné, osobité, podmienené vždy osobnosťou autora článku, pričom autor článkov tiež nebol totožný. Každý článok, naviac písaný perom rozdielnych autorov,

vytvára úplne individuálnu situáciu, ktorú je vždy potrebné posudzovať s ohľadom na špecifické okolnosti samostatne, a preto sa nedá porovnávať len výslednou okolnosťou, ako bol súdom ten-ktorý článok posúdený, pokiaľ ide o oprávnený či neoprávnený zásah do osobnostných práv jednotlivca, ako aj jeho rozsah a následky. Súd prvej inštancie a ani odvolací súd nemohol, a ani nebol oprávnený v tomto konaní preskúmať správnosť a dôvodnosť už právoplatného rozsudku vydaného v inom konaní, pričom týmto rozsudkom zároveň ani nebol viazaný, nakoľko išlo o úplne inú vec, skutkový stav, iný článok písaný iným autorom a nešlo ani o rozhodnutie najvyšších súdnych autorít, ktoré by bol povinný v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe rešpektovať...

Dovolací súd zastáva názor, že odvolací súd v súlade s ustálenou judikatúrou a súdnou praxou dal v prejednávanom prípade jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na podstatné a zásadné otázky a argumenty, ktoré sú typické pre tento druh konania (porovnaj body 13. až 16. odôvodnenia tohto uznesenia). Totiž aj podľa názoru dovolacieho súdu v danej veci bolo podstatné, či boli naplnené vyššie uvedené podmienky (bod 20. odôvodnenia tohto uznesenia) pre vyvodenie zodpovednosti žalovaného za zásah do práv žalobcu, či tento bol na základe zákona a či bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Podstatným argumentom, na ktorom by stálo zákonné a správne rozhodnutie v danej veci, nepochybne nebolo rozhodnutie v inej veci ochrany osobnosti, vydané tiež súdom prvej inštancie. Preto zdôraznenie len jedného, nie podstatného a zásadného argumentu dovolateľom, nemôže mať samo o sebe za následok vyvrátenie dobre zdôvodneného rozhodnutia odvolacieho súdu vydaného v súlade s ustálenou judikatúrou najvyšších súdnych autorít.

Záverom sa dovolací súd zaoberal aj žalobcovou námietkou, že rozhodnutím a nedostatkami odôvodnenia napadnutých rozhodnutí (najmä odvolacieho súdu) bol porušený princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva, k čomu dovolací súd uvádza nasledovné...

V danom prípade dovolací súd poukazuje na to, že súdy oboch inštancií sa v danej veci prísne riadili princípom právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutia, keď pri rozhodovaní použili a riadili sa judikatúrou najvyšších súdnych autorít (najvyššieho súdu, ústavného súdu, ESLP), ktorú relevantnú pre posúdenie veci judikatúru označili a správne ju aj aplikovali (článok 2 ods. 1, 2 CSP).

Pokiaľ súdy konajúce v tomto konaní rozhodli inak ako iný súd v inom konaní v inej veci, aj keď obdobnej, pokiaľ ide o druh sporu (ochrana osobnosti), nemožno len na tomto základe uzavrieť, že je to v rozpore s princípom právnej istoty, nakoľko v tomto konaní prejednávaná vec bola aj podľa názoru dovolacieho súdu rozhodnutá v súlade s rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít, čo je v úplnom súlade s princípmi právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutia. Rozhodnutie v nesúlade s iným rozhodnutím v inej veci, iného súdu prvej inštancie, aj keď zdanlivo rovnakej podľa druhu (ochrana osobnosti), ktoré rozhodnutie nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax či judikát, nezakladá odklon od uvedených princípov. Pre zabezpečenie princípu právnej istoty je dôležitý a rozhodujúci vertikálny koncept, t. j. koncept viazanosti právnym názorom súdov vyšších inšancií súdmi nižších inšancií, resp. viazanosť ustálenou súdnou praxou najvyšších súdnych autorít, ako bolo vyššie uvedené, a nie horizontálny koncept, teda viazanosť právnym názorom súdu prvej inštancie rozhodnutiami iných súdov rovnakej (prvej) inštancie, ako sa domnieva dovolateľ.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné či už s čl. 6 ods. 1 Dohovoru alebo s čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, či nedostatočne odôvodnené. Rovnako v danom prípade sa nejedná o nerešpektovanie princípu právnej istoty či princípu predvídateľnosti rozhodnutia. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstavy dovolateľa.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné, keď sa v dovolacom konaní nepotvrdila existencia ním namietanej procesnej vady podľa § 420 písm. f/ CSP. Z týchto dôvodov ako sú uvedené vyššie, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu, ako dovolanie smerujúce proti rozsudku, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. d CSP).»

3. Sťažovateľ uvádza, že dovolací súd nad rámec svojich kompetencií a svojvoľne podal odpoveď na tie argumenty sťažovateľa, s ktorými sa mal riadne a vyčerpávajúco vysporiadať tak prvostupňový súd, ako aj odvolací súd. Argumenty, na ktoré poukazoval

sťažovateľ vo svojom odvolaní i dovolaní neboli podľa jeho slov bezvýznamného charakteru a v nijakom prípade ich nemožno označiť za nepodstatné či okrajové. Fakt, že o sťažovateľových žalobách o ochranu osobnosti sa konalo vo viacerých civilných konaniach, pričom tieto boli založené na istom skutkovom stave, t. j. opise obvinenia policajta z podvodu, by nemal byť podľa sťažovateľa sporný. Úvahy dovolacieho súdu o ich rozdielnom obsahu sú podľa mienky sťažovateľa len dôsledkom snahy o nápravu nedostatkov odôvodnení nižších súdov, ktoré napriek tomu, že vedeli o diametrálne odlišnom výsledku iných súdnych orgánov, ich bez hlbšej analýzy ignorovali. Podľa presvedčenia sťažovateľa nemožno nevidieť, že nároky na kvalitu odôvodnení vyplývajú vždy z rozsahu skutkových okolností a právnych argumentov, ktoré sú pre meritum sporu podstatné. Rozsah odôvodnenia predurčuje vždy povaha veci. Osobitne to podľa sťažovateľa platí pre spory o ochranu osobnosti, ktoré svojim obsahom patria ku skutkovo a právne náročným súdnym sporom. Vyrovnáť sa s argumentom účastníka konania znamená uviesť dôvody na prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Ak podľa sťažovateľa súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybníť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný v okolnostiach prípadu.

3.1 K napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ nepodal explicitne vo svojej sťažnosti žiadnu argumentáciu a ani len tvrdením nenaznačil, v čom vidí porušenie ním označených ústavných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

4. Sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16 Co 50/2016 z 26. januára 2017 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 196/2017 z 27. marca 2018 porušené.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16 Co 50/2016 z 26. januára 2017 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 196/2017 z 27. marca 2018 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Prešove sú povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

K postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

7. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravoval v čase podania dovolania Civilný sporový poriadok.

7.1 Ústavný súd konštatuje, že rešpektuje koncepciu opravných prostriedkov tak, ako si ju nastaví najvyšší súd, ak je to v medziach ústavy (porov. II. ÚS 398/08). Rovnako ústavný súd v minulosti rešpektoval výklad a aplikáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) upravujúcich dovolacie dôvody tak, ako si ich nastavil najvyšší súd. To sa týkalo aj dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom). Najvyšší súd k tomuto dovolaciemu dôvodu prijal stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov Slovenskej republiky 1/2016), podľa ktorého: *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“*

7.2 Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala, že postup najvyššieho súdu by nemal oporu v zákone alebo v judikatúre najvyššieho súdu.

7.3 Nepatrí ústavnému súdu nahrádzať právne názory najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd

nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať.

7.4 Ústavný súd uzatvára, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania [resp. neexistencii dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP, na údajnú prítomnosť ktorých sťažovateľ poukazoval] je vzhľadom na skutkový a právny stav v sťažovateľovej veci v napadnutom uznesení zdôvodnený ústavne udržateľným spôsobom.

7.5 Na základe prezentovaných záverov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K postupu a napadnutému rozsudku krajského súdu

8. K napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd uvádza, že sťažovateľ síce v petite sťažnosti označil konkrétne články ústavy a dohovoru, ktoré mali byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené, avšak v obsahu sťažnosti neuvádza argumentáciu alebo odôvodnenie jeho názoru o porušení týchto článkov ústavy a dohovoru (požiadavka plynúca z čl. 127 ústavy a § 20 a § 49 zákona o ústavnom súde).

8.1 Vec sťažovateľa sa v merite veci pred všeobecnými súdmi (teda aj pred krajským súdom) týkala jeho hmotných osobnostných práv, ktorých ochranu garantuje čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy. Sťažovateľ sa však ani len v petite sťažnosti (o to menej v odôvodnení sťažnosti – pozri predchádzajúci bod) nedomáha vyslovenia porušenia týchto hmotných ústavných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

8.2 Tieto nedostatky preto odôvodňujú možnosť odmietnuť sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí, resp. z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

8.3 K tomu ústavný súd dopĺňa, že nevyzýval sťažovateľa na odstránenie týchto nedostatkov sťažnosti, a to z týchto dôvodov:

8.3.1 Judikatúra ústavného súdu v súvislosti s ochranou osobnosti akcentuje v širšej miere prevažne právne otázky súvisiace s preskúvaním rozhodnutí všeobecných súdov

rozhodujúcich spory, v ktorých boli „v hre“ sloboda prejavu na jednej strane a ochrana osobnosti na strane druhej (II. ÚS 152/08, bod 21; II. ÚS 329/09 bod 38; IV. ÚS 492/2012, II. ÚS 647/2014, II. ÚS 191/2015, II. ÚS 184/2015).

8.3.2 Slobodu prejavu (ktorá zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky) je potrebné považovať za konštitutívny znak demokratickej pluralitnej spoločnosti a za jednu zo základných podmienok na jej chod a individuálnu (seba)realizáciu jednotlivca. Sloboda prejavu je prakticky neoddeliteľná od slobody myslenia. Nijaká spoločnosť, v ktorej nie sú tieto slobody rešpektované, nie je slobodná, nech už má vláda tejto spoločnosti (štátu) akúkoľvek formu (porov. MILL, J. S. *On Liberty*. Third Edition. London : Longman, Green, Longman, Roberts & Green, 1864, p. 26 – 27.).

8.3.3 Tento imperatív vlastný modernej konštitucionalistike a ústavám demokratických právnych štátov je akcentovaný v priestore modernej Európy predovšetkým súdnymi orgánmi ochrany ľudských práv a základných slobôd, ako je Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavné sudy štátov Európy.

8.3.4 Obmedzenie slobody prejavu je v demokratickej spoločnosti výnimkou, ktorú je navyše potrebné interpretovať reštriktívne a je možné ju ospravedlniť iba kvalifikovanými okolnosťami. Predložená interpretácia obmedzenia slobody prejavu primárne zakazuje tzv. predchádzajúce obmedzenie (doktrína „no previous restraint“), typicky cenzúru (porov. čl. 26 ods. 3 ústavy), resp. dovoľuje obmedziť slobodu prejavu v prípadoch, ak ide o prejav jasne a bezprostredne vytvárajúci podstatné ohrozenie [doktrína „clear and present danger“; k tomu porov. široko citované stanovisko legendárneho sudcu O. W. Holmesa Jr., ktoré sa stalo základom rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci *Schenck v. United States* 249 U.S. 47 (1919) z 3. marca 1919, bod 50] určitého kvalifikovaného vyššieho záujmu. Moderným jazykom ústavy a dohovoru povedané, slobodu prejavu možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných alebo na ochranu určitého kvalifikovaného verejného záujmu. Limitačná klauzula inkorporovaná v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru (už citované) explicitne uvádza dôvody takéhoto obmedzenia,

pričom takéto obmedzenie musí byť stále v súlade s demokratickým charakterom spoločnosti („nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“).

8.3.5 Dôvodom obmedzenia slobody prejavu môže byť okrem iného ochrana práv iných, teda aj základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. čl. 16 ods. 1 ústavy konkretizované napr. aj v § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov.

8.3.6 V podmienkach demokratickej, slobodnej a modernej informačnej spoločnosti je dôležitosť médií nepochybniteľná. Sú to práve médiá, kde prebieha najzásadnejšia debata o verejných záležitostiach. Médiá hrajú nezastupiteľnú úlohu pri informovaní spoločnosti vo veciach verejného záujmu, sprostredkovávajú spoločnosti informácie o aktuálnom dianí, o tendenciách uplatňujúcich sa v živote štátu i spoločnosti, umožňujú udržiavať verejnú diskusiu, v ktorej dochádza k sprostredkovaniu rôznych názorov a poskytujú tak jednotlivcom a rôznym spoločenským skupinám príležitosť, aby prispievali k utváraniu všeobecného názoru (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 23/05, bod 30). Médiá teda predstavujú rozhodujúci faktor v permanentnom procese tvorby názorov a tvorby vôle jednotlivcov i spoločenských skupín, ale aj politických inštitúcií (ibid.).

8.3.7 Médiám taktiež prináleží sloboda prejavu. Tá sa vzťahuje predovšetkým na sprostredkovávanie informácií, ako aj šírenie správ, myšlienok a názorov, ktoré sú nielen pozitívne či neutrálne, ale aj takých, ktoré nesú negatívnu konotáciu, urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát, politické elity alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti, otvorenosti a permanentného diskurzu, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej slobodnej spoločnosti. Sloboda prejavu vo vzťahu k médiám poskytuje ochranu nielen zvoleným témam, ktoré sú médiami komunikované, ale aj druhu a spôsobu ich spracovania a šírenia.

8.3.8 Takto nastavené široké hranice slobody prejavu médií a vysielateľov sú prejavom (a zároveň základom) modernej demokratickej spoločnosti a majú zásadný

význam pre možnosť charakterizovať štát ako demokratický a slobodný (uvedené závery porov. napr. v rozhodnutí Ústavného súdu Slovinska sp. zn. Up-2940/07 z 5. februára 2009, bod 7; v rozhodnutí Spolkového ústavného súdu Nemecka sp. zn. 1 BvR 2020/04 z 10. decembra 2010, bod 23).

8.3.9 Vo vzťahu k politickým a spoločenským témam, ako aj oblasti výkonu verejnej moci a uskutočňovaníu reálnej politiky štátu médiá plnia úlohu sprostredkovateľa informácií a tzv. „strážneho psa/public watchdog“ (porov. medzi mnohými Barthold v. Nemecko, č. 8734/79, rozsudok ESĽP z 25. 3. 1985, bod 58; Lingers v. Rakúsko, č. 9815/82, plenárny rozsudok ESĽP z 8. 7. 1986, bod 44; Financial Times Ltd and Others v. Veľká Británia, č. 821/03, rozsudok ESĽP z 15. 12. 2009, bod 59; Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. Holandsko, č. 39315/06, rozsudok ESĽP z 22. 11. 2012, bod 125).

8.3.10 Krajský súd v napadnutom rozsudku plne rešpektoval opísané princípy, podal ucelený a ústavne bezchybný výklad aplikovateľných právnych noriem, pričom rešpektoval a veľmi vhodne aplikoval judikatúru ústavného súdu i ESĽP v otázkach slobody prejavu médií a ochrany osobnostných práv osôb verejne činných. Napadnutý rozsudok jednoznačne obstál pri jeho hodnotení prizmou ústavných garancií slobody prejavu médií a garancií ochrany ústavných osobnostných práv sťažovateľa, ako aj z pohľadu procesného postupu odvolacieho súdu a kvality (nearbitrárnosti) odôvodnenia napadnutého rozsudku. Ani po prijatí sťažnosti (a jej prípadnom doplnení a označení aj hmotných ústavných práv) na ďalšie konanie by nebolo možné ani potenciálne dospieť k záveru o porušení relevantných (t. j. ktoré by pripadali do úvahy) ústavných práv sťažovateľa postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu, a preto ústavný súd nevyzýval sťažovateľa na odstránenie už opísaných nedostatkov sťažnosti.

8.4 Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2018